

OBRAZAC ISKAZA O PROCJENI UČINAKA PROPISA

MINISTARSTVO RADA I MIROVINSKOGA SUSTAVA

Klasa: 011-01/12-01/80

Urbroj: 524-03-02-01/07-13-21

Zagreb, 10. lipnja 2013.

ISKAZ O PROCJENI UČINAKA PROPISA ZA PRIJEDLOG ZAKONA O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM

UPUTA: Tekst označen *italicom* potrebno je brisati tijekom popunjavanja obrasca.

1. PROBLEM

Profesionalna rehabilitacija za osobe s invaliditetom predstavlja preduvjet za zapošljavanje na otvorenom tržištu rada, u zaštićenim uvjetima ili u nekom drugom modelu samozapošljavanja. Reguliranje postupka profesionalne rehabilitacije u dva propisa i do sada na dva različita sustava na neki način zamagljuje činjenicu da sustavna i kvalitetna profesionalna rehabilitacija u stvari ne postoji. Naime, do sada je područje profesionalne rehabilitacije bilo regulirano putem Zakona o mirovinskom osiguranju te Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Navedeni propisi bili su u nadležnosti Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. Danas su navedeni zakoni većim dijelom u nadležnosti Ministarstva rada i mirovinskoga sustava te Ministarstva socijalne politike i mladih. Vještačenja se obavljaju komisijski i uređena su zakonima i pravilnicima iz nadležnosti spomenutih ministarstava, ali se obavljaju na nekoliko mjesta, odnosno u nekoliko različitih ustanova (specijalne bolnice, domovi zdravlja, komisije Centara za socijalnu skrb, ...). Nisu osnovane ustanove za profesionalnu rehabilitaciju, nije uspostavljen odgovarajući sustav vještačenja, a nema niti odgovarajućeg institucionalnog i financijskog okvira te je novim normativnim rješenjem potrebno urediti područje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Sve navedeno rezultiralo je niskim stupnjem uključenosti osoba s invaliditetom u svijet rada te velikim brojem osoba s invaliditetom koje, iako posjeduju znanja i vještine ostaju izvan tržišta rada, a zbog administrativnih i zakonodavnih prepreka, nedostatnih financijskih sredstava i niske razine svijesti i motivacije poslodavaca, ostaju u sustavu socijalnih davanja ili mirovina, odnosno neaktivni na tržištu rada.

Dana 31. ožujka 2013. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bile su registrirane ukupno 6.692 osobe s invaliditetom, što iznosi 1,8 % populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciju Zavoda. Najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiran je u Gradu Zagrebu (1.369 ili 20,5 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda), zatim u Osječko–Baranjskoj županiji (710 ili 10,6 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda), Zagrebačkoj (586 ili

8,8 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda) te Splitsko-dalmatinskoj županiji (518 ili 7,7 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda). Nezaposlene osobe s invaliditetom najvećim dijelom su srednjoškolskog obrazovanja (5.560 ili 83,1 %) od čega je 4.627 osoba s invaliditetom završilo trogodišnju srednju školu, a 933 nezaposlene osobe s invaliditetom imaju završenu četverogodišnju srednju školu. U evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje nalazi se 2.111 (31,5 %) osoba s invaliditetom bez radnog iskustva. Upravo nedostatak radnog iskustva predstavlja jednu od najvećih poteškoća prilikom njihovog zapošljavanja na otvorenom tržištu rada. Do jednu godinu radnog iskustava ima 1.239 osoba s invaliditetom, odnosno 18,5 % od ukupno nezaposlenih osoba s invaliditetom. Usporedba podataka o zapošljavanju osoba s invaliditetom za razdoblje 2012. godine (zaposleno je ukupno 1421 osoba s invaliditetom) ukazuje na trend zapošljavanja osoba s invaliditetom istovjetan trendu njihovog zapošljavanja u 2011. godini. U istom razdoblju dolazi do porasta uključivanja osoba s invaliditetom u mjere aktivne politike zapošljavanja za 25,4%. Iako navedeni podaci ukazuju na porast zapošljavanja osoba s invaliditetom u ukupnoj zaposlenosti, što se može povezati s povećanim ulaganjem svih dionika na tržištu rada, područje profesionalne rehabilitacije još uvijek je nedovoljno uređeno.

2. CILJEVI

Opći cilj je osigurati osobama s invaliditetom ravnopravno sudjelovanje na tržištu rada prema njihovim mogućnostima, znanjima i vještinama te unificirati sustav profesionalne rehabilitacije putem posebnih ciljeva:

- definirati i utvrditi tko su osobe s invaliditetom;
- predvidjeti utvrđivanje invaliditeta i preostale radne sposobnosti putem jedinstvenog mjesta vještačenja koje će biti regulirano posebnim propisima, a koje će holističkim pristupom, temeljem jedinstvene liste funkcionalnih sposobnosti utvrditi funkcionalnu sposobnost i funkcionalna ograničenja osobe te preostalu radnu sposobnost radi adekvatne profesionalne rehabilitacije;
- uvesti jedinstvene standarde i kriterije za osnivanje centara za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom te predvidjeti i pravilnicima urediti ostale mogućnosti za uključivanje osoba s invaliditetom u svijet rada, definirati nadležna tijela koja izdaju i odobravaju rješenja za otvaranje te nadziru rad centara, zaštitnih radionica, kao i ostalih predviđenih oblika radne aktivacije osoba s invaliditetom;
- posebnom odlukom regulirati vrste, uvjete i način ostvarivanja poticaja koje isplaćuje Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom za prilagodbu radnih mjesta temeljem sveobuhvatne procjene;
- regulirati kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom i u privatnom/realnom sektoru na način da se uvede jedinstvena kvota, a detaljnije posebnim pravilnikom urediti kvotu u djelatnostima unutar kojih bi se odredio raspon kvote s obzirom na djelatnost poslodavca;
- ukinuti uplatu obveznog doprinosa za zapošljavanje osoba s invaliditetom, ali propisati novčanu naknadu za poslodavce koji se unatoč propisanoj zakonskoj obvezi o kvotnom zapošljavanju ipak ne odluče na zapošljavanje osobe s invaliditetom, predvidjeti niz alternativnih mogućnosti kao nadomjesnu kvotu;
- omogućiti obustavu prava na isplatu obiteljske mirovine dok je osoba u radnom odnosu te predvidjeti mogućnost odabira povoljnije mirovine za osobu s invaliditetom koja je ušla u

sustav rada iniciranjem promjena u sustavu mirovinskog osiguranja;

- regulirati povratak na posao/radno mjesto nakon provedene profesionalne rehabilitacije i omogućiti postupak habilitacije putem sustava profesionalne rehabilitacije za osobe koje ne dolaze iz radnog odnosa provedbenim propisima koji će se donijeti na temelju ovog zakona.

Rok ostvarivanja zadanih ciljeva: 2014. te 2015. godina

3. MOGUĆE OPCIJE

3.1. OPCIJA 1 – ne poduzimati ništa (nenormativno rješenje)

Ukoliko razmatramo opciju da se ne poduzima ništa odnosno da zakonodavac ne intervenira u cilju rješenja postojećeg problema, moramo biti svjesni da će se trend neuključivanja osoba s invaliditetom u tržište rada nastaviti te da će posljedično tome i dalje rasti broj korisnika socijalnih i drugih davanja. Također, neuređivanjem funkcionalne procjene osoba s invaliditetom te nesustavnog provođenja profesionalne rehabilitacije ostat će neriješeno i pitanje poticaja koje dodjeljuje Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom koje do sada, upravo zbog manjkavosti u postojećem zakonodavstvu, znatno otežava procjenu visine poticaja kao i samu proceduru dodjele sredstava te njihova namjenskog trošenja.

Nadalje, ukoliko se ne uvedu jasni standardi provođenja profesionalne rehabilitacije te standardi rada centara za profesionalnu rehabilitaciju moguće je pretpostaviti dva negativna učinka. Prvi od njih je neučinkovito provođenje profesionalne rehabilitacije, zbog čega dolazi do neadekvatnog smještanja osobe s invaliditetom na radno mjesto na kojem će ta osoba i dalje biti manje produktivna, a moguće su i medicinske posljedice ukoliko se adekvatno ne procijeni podrška koja je potrebna na radnom mjestu. Drugi negativni učinak odnosi se na mogućnost otvaranja centara za profesionalnu rehabilitaciju, radnih centara i zaštitnih radionica koje će voditi osobe koje nisu stručne u svom području, što će opet dovesti do niza negativnih učinaka (loša raspodjela lokalnih i proračunskih sredstava, neuključivanje osoba s invaliditetom u tržište rada zbog loše procjene sposobnosti, privatni interesi, isl.).

Ukoliko zakonodavstvo ostane nepromijenjeno i po pitanju zapošljavanja na otvorenom tržištu rada, privatni poslodavci će i dalje izbjegavati zapošljavanje osoba s invaliditetom jer nemaju interesa, znanja i adekvatne podrške, a također i dalje će dolaziti do provizornog tumačenja odredbi o kvotnom zapošljavanju u javnom sektoru, zbog čega će opet osobe s invaliditetom ostati isključene iz tržišta rada, što se osobito odnosi na osobe s većim teškoćama koje ostaju potpuno neuključene.

Stoga je nužno osigurati adekvatan sustav podrške osobama s invaliditetom koji bi sinergijski djelovao s ciljem aktivnog uključivanja u svijet rada i zapošljavanja.

3.2. OPCIJA 2: - (nenormativno rješenje)

Ukoliko se ne razmatra mogućnost intervencije zakonodavca, dio utvrđenih ciljeva bilo bi moguće postići putem intenzivnog informiranja javnosti te pomoću uvođenja certifikata za centre za profesionalnu rehabilitaciju, radne centre i zaštitne radionice ili edukacijom zaposlenih.

Intenzivnim radom na promociji mogućnosti osoba s invaliditetom te njihova zapošljavanja putem Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom te suradnjom s udrugama

osoba s invaliditetom, Hrvatskom obrtničkom komorom, Hrvatskom gospodarskom komorom i Hrvatskom udrugom poslodavaca moguće je djelomično utjecati na poslodavce da razmotre zapošljavanje osoba s invaliditetom. Međutim, postojeći prijedlog nema zakonsko uporište i upitna je snaga takvih promotivnih akcija, jer uz postojeće zakonodavstvo ne postoji predviđanje kazne ili plaćanja davanja za poslodavce koji se ne odlučuju na zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Centre za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje moguće je osnažiti putem projekata iz fondova Europske unije, no bez zakonom propisane kontrole, nije moguće nadzirati rad i osigurati jedinstvenu kvalitetu usluge.

Dio profesionalnog usmjeravanja mladih s teškoćama u razvoju, odnosno mladih osoba s invaliditetom koje izlaze iz sustava odgoja i obrazovanja provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje te bi bilo moguće projektom osnažiti taj aspekt rada kako bi se kvalitetnije procijenile snage i kvalitete mlade osobe koja se uključuje u tržište rada.

Zaključujemo kako bi bilo moguće dostići jedan dio predviđenih posebnih ciljeva, no takav pristup ne bi bio sustavan i obuhvatan te ne bi u konačnici doveo do postizanja općeg cilja te iz njega opet ostaju isključene osobe s većim teškoćama u pristupu tržištu rada.

3.3. OPCIJA 3: - (normativno rješenje)

Kao prijedlog normativnog rješenja moguće bi bilo poduzeti aktivnosti vezano uz izmjene i dopune Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Međutim, stručni nositelj izrade zakona je zauzeo stav da ova opcija ne bi bila prihvatljiva i ne bi dovela do zadovoljavajućih rješenja. Naime, imajući u vidu prethodno utvrđene ciljeve koji se žele postići potrebno je u značajnoj mjeri izmijeniti važeći zakonodavni okvir, što se kroz izmjene i dopune ne bi moglo učinkovito ostvariti.

3.4. OPCIJA 4: - (normativno rješenje)

Donošenjem novoga Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom povećat će se zapošljivost osoba s invaliditetom i stvorit će se uvjeti za njihovo ravnopravno sudjelovanje na tržištu rada uklanjanjem prepreka i stvaranjem jednakih mogućnosti, reguliranjem prava na profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao i definiranjem mjera i poticaja za njihovo zapošljavanje te načinom financiranja. U tom cilju određene su osnovne teze za izradu Zakona:

- definirati i utvrditi tko su osobe s invaliditetom temeljem procjene jedinstvenog mjesta vještačenja;
- uspostaviti zakonodavni okvir koji će, kroz jedinstveno mjesto vještačenja, temeljem jedinstvene liste funkcionalnih sposobnosti utvrditi funkcionalnu sposobnost i funkcionalna ograničenja osobe te preostalu radnu sposobnost radi adekvatne profesionalne rehabilitacije;
- utvrditi kriterije i standarde za otvaranje i rad centara za profesionalnu rehabilitaciju, radnih centara, integrativnih poduzeća, zaštitnih radionica i ostalih modela za uključivanje osoba s invaliditetom u svijet rada;
- regulirati kvotno zapošljavanje i za privatni sektor te ukinuti uplatu obveznog doprinosa za zapošljavanje osoba s invaliditetom, ali propisati novčanu naknadu za poslodavce koji se

unatoč propisanoj zakonskoj obvezi o kvotnom zapošljavanju ipak ne odluče na zapošljavanje osobe s invaliditetom;

- regulirati radno pravna pitanja osoba s invaliditetom.

S obzirom da sam zakon nije dovoljan da bi se ostvarile jednake mogućnosti za osobe s invaliditetom na području zapošljavanja, neophodno je donošenje podzakonskih akata kojima bi se definirale konkretne mjere i aktivnosti, odnosno uredila specifična područja Zakona.

4. USPOREDBA OPCIJA

Budući da su podaci potrebni za analizu opcija vrlo opsežni, nalaze se u zasebnim dokumentima kao prilozi Nacrtu prijedloga iskaza (Prilozi 8A, 8B i 8C). Analiza je dobivena temeljem rezultata dosadašnje provedbe postojećeg Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, provedbe redovitih aktivnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i mjera aktivne politike zapošljavanja temeljem Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu te Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. U prilogu su izvješća koja su dostavila sljedeća tijela:

1. Hrvatski zavod za zapošljavanje,
2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje te
3. Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Također, prilikom predviđanja opcija te analize koristi i troškova korišteno je i Izvješće o radu Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2011. godinu te je korišten i prijedlog izmjene, odnosno inicijative za potrebom donošenja novog propisa Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, upućene ovom ministarstvu.

Opcije	Koristi	Troškovi
Opcija 1: ne poduzimati ništa	-nema promjene	-troškovi vezani uz socijalne naknade, troškovi naknada iz sustava mirovinskog osiguranja osoba koje se mogu rehabilitirati i radno aktivirati te troškovi iz sustava zdravstvenog osiguranja osoba koje nisu (pravovremeno) uključene u sustav profesionalne rehabilitacije -troškovi održavanja radnih centara
Opcija 2: (nenormativno rješenje)	- povećanje svijesti poslodavaca i javnosti o mogućnostima osoba s invaliditetom i važnosti njihova uključivanja u društveno-politički život - osnaživanje i povećanje kvalitete ponuđenih usluga profesionalne rehabilitacije (postojeći centri, vještaci, ostali dionici sustava profesionalne rehabilitacije) - osnaživanje vještina samih osoba s invaliditetom, što bi posljedično dovelo do njihove veće konkurentnosti na tržištu rada i	-troškovi vezani uz javno promicanje istih mogućnosti rada i zapošljavanja vezanih uz osobe s invaliditetom -troškovi vezani uz ulaganje u razvoj postojećih radnih centara -troškovi usmjereni povećanju vještina radi lakše zapošljivosti osoba s invaliditetom -troškovi usavršavanja svih osoba koje rade u sustavu profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom (značajni izdaci bez mjerljivih rezultata)

	mogućeg povećanog zapošljavanja	
Opcija 3: (normativno rješenje)	<ul style="list-style-type: none"> -izmjenama i dopunama postojećeg zakona kvalitetnije bi se uredila pojedina područja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom 	<ul style="list-style-type: none"> - troškovi opremanja centara za profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanja stručnog osoblja te trošak financiranja rada centara - troškovi vezani uz javno promicanje istih mogućnosti rada i zapošljavanja vezanih uz osobe s invaliditetom - troškovi usavršavanja svih osoba koje rade u sustavu profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom (značajni izdaci bez mjerljivih rezultata)
Opcija 4: (normativno rješenje)	<ul style="list-style-type: none"> - donošenjem popuno novog zakona omogućilo bi se poboljšavanje cjelokupnog sustava profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom na sistematičan, jasan i pregledan način - reguliranje prava na profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom ostvaruje se utvrđivanjem invaliditeta i preostale radne sposobnosti kroz jedinstveno mjesto vještačenja, čime će se osigurati efikasnost i ekonomičnost cjelokupnog postupka -rasterećenje sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja zbog pravovremenog uključivanja u profesionalnu rehabilitaciju -definiranje mjera i poticaja za zapošljavanje osoba s invaliditetom -racionalno usmjereni financijski poticaji Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom -stvaranje uvjeta za ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom na tržištu rada uklanjanjem prepreka i stvaranje jednakih mogućnosti u pristupu radu i zapošljavanju, čime će se povećati kvaliteta života i životni standard osoba s invaliditetom -uvođenje kvotnog zapošljavanja u 	<ul style="list-style-type: none"> - troškovi opremanja centara za profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanja stručnog osoblja te trošak financiranja rada centara - troškovi vezani uz javno promicanje istih mogućnosti rada i zapošljavanja vezanih uz osobe s invaliditetom

	privatni/realni sektor -priljev sredstava vezan uz novčane naknade u slučaju da poslodavac ne zaposli osobu s invaliditetom sukladno propisanoj kvoti	
--	--	--

UPUTA: Ovaj dio Iskaza popunjava se pri ažuriranju Nacrta prijedloga iskaza, a nakon provedenog savjetovanja i ponovno se ažurira nakon javne rasprave kod izrade Prijedloga iskaza

5. SAVJETOVANJE

Savjetovanje s javnošću o Nacrtu prijedloga iskaza provedeno je u razdoblju od **11. veljače – 11. ožujka 2013.** godine. Prilikom savjetovanja Nacrt prijedloga iskaza javno je objavljen na stranicama ovog ministarstva – rasprava.mrms.hr. Na stranicu je pristiglo ukupno 9 komentara, od kojih je 1 komentar bio upućen na posebni dio teksta te 8 komentara na cijeli dokument. Od 9 komentara ukupno je analizirano 8, budući da jedan komentar nije mogao biti uzet u obzir jer nije bio vezan uz materiju rasprave. Od dostavljenih komentara, 5 je komentara prihvaćeno u cijelosti, dok su 3 komentara djelomično prihvaćena. Malen broj pristiglih komentara može se tumačiti dobro odrađenim pripremama i prethodnim konzultacijama s dionicima. Analiza komentara nalazi se u **Prilogu 8 D.**

Tijekom savjetovanja, **04. ožujka 2013.**, održan je i Okrugli stol na kojem se raspravljalo o šest ključnih pitanja vezanih uz izradu propisa. Poziv na okrugli stol poslan je **25. veljače 2013. na 53 adrese** (ministarstva, jedinice lokalne i područne samouprave, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, HZZ, HZMO, HUP, stručni studiji Sveučilišta u Zagrebu, sindikati, centri za srednjoškolski odgoj i obrazovanje osoba s invaliditetom, ustanove za profesionalnu rehabilitaciju, radni centri i radne jedinice te na 19 članova radne skupine). Okruglom stolu odazvale su se 52 osobe, slijede ključna pitanja i zaključci koji su proizašli iz savjetovanja:

1. Jedinствeno tijelo vještačenja

- u Zakonu je potrebno definirati samo **uspostavu** jedinstvenog tijela vještačenja, no neće se definirati mjesto gdje će nalaziti jedinstveno tijelo vještačenja, već će se odluka o tome i ostalim podacima važnim za rad i osnivanje donijeti posebnim propisom;
- jedinstveno tijelo vještačenja izdaje jedinstveno (jedno) rješenje u kojem su svi relevantni podaci za ostvarivanje prava temeljem utvrđenog invaliditeta kao i preostala radna sposobnost utvrđena temeljem jedinstvene liste funkcionalnih sposobnosti i ograničenja;
- radna sposobnost će se određivati u uskoj stručnoj suradnji s centrima za profesionalnu rehabilitaciju;
- prilikom vještačenja, a posebno kod procjene funkcionalnih i preostalih radnih sposobnosti naglasit će se važnost holističkog pristupa koji će u proces procjene, uz stručno osoblje jedinstvenog tijela vještačenja, uključiti samu osobu s invaliditetom, stručnjake centra za profesionalnu rehabilitaciju te članove obitelji osoba upućenih na procjenu.

2. Centar za profesionalnu rehabilitaciju

- ustanove za profesionalnu rehabilitaciju mogu zajednički osnovati Republika Hrvatska

i jedinice lokalne i područne/regionalne samouprave (JLPRS) u omjeru 50:50, s tim da JLPRS dio svojih osnivačkih prava mogu ustupiti privatnom sektoru putem javno – privatnog partnerstva;

- Zakonom i podzakonskim aktima propisat će se jedinstveni standardi i kriteriji potrebni za osnivanje centara, te načini financiranja;
- potrebno je donošenje 4-5 pravilnika koji će regulirati stručni rad centara i ostalih predviđenih oblika radne aktivacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom;
- zaštitne radionice mogu biti dio rehabilitacije, ali ne i centar za profesionalnu rehabilitaciju;
- Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava izdaje dozvole za rad centara za profesionalnu rehabilitaciju, upravni nadzor vrši MRMS, a stručni nadzor Fond.

3. Kvote za zapošljavanje

- svako radno mjesto je dostupno za odgovarajuću osobu s invaliditetom s adekvatnim znanjima i vještinama;
- obvezne kvota za zapošljavanje će se propisati zakonom, a detaljnije urediti posebnim pravilnikom u kojem bi se, slično slovenskom modelu, navele djelatnosti unutar kojih bi se odredio raspon kvote s obzirom na djelatnost poslodavca, od primjerice 2-6% od ukupnog broja zaposlenih;
- također bi se vodilo računa i o veličini poslodavaca (uvesti obvezu za sve koji imaju više od 20 zaposlenih);
- kao zamjenska kvota predlažu se: stipendiranje učenika i studenata s invaliditetom, primanje na naukovanje učenika i rehabilitanata te sklapanje ugovora za određene usluge koje bi obavljale osobe s invaliditetom.

4. Novčana naknada za nezapošljavanje osoba s invaliditetom

- potrebno je ukinuti posebni doprinos za poslodavce, a uvesti novčanu naknadu – naglašeno je da ona u većini zemalja (pa tako i u susjednoj Sloveniji) iznosi 70% od minimalne plaće (za 2012. minimalna bruto plaća bila je 2.814,00kn);
- naglašeno je kako će o ovoj točki biti potrebno naknadno savjetovanje, posebice s HUP-om te kako će biti potrebno odrediti naknadu imajući u vidu i manje poslodavce;
- navedena novčana naknada bi se uplaćivala u namjenski fond iz kojeg bi se sufinancirala prilagodba radnog mjesta i poticaji za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

5. Ostvarivanje prednosti pri zapošljavanju

- prednost pri zapošljavanju će se regulirati kao i do sada, no s naglaskom na stvarne kompetencije osobe s invaliditetom i detaljnijim definiranjem uvjeta prilikom testiranja za radno mjesto prema vrsti invaliditeta (rješenje jedinstvenog tijela vještačenja trebalo bi riješiti ostale postojeće nedoumice).

6. Obustava isplate obiteljske mirovine dok osoba radi

- u posebnim propisima mirovinskog sustava predvidjeti mogućnost „obustave prava na isplatu obiteljske mirovine“ dok je osoba u radnom odnosu;
- mogućnost odabira povoljnije mirovine za osobu s invaliditetom (ostvarene temeljem svojeg rada ili obiteljske mirovine).

Sukladno članku 22. Zakona o procjeni učinka propisa, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava provelo je javnu raspravu o Nacrtu prijedloga Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Javna rasprava je provedena u trajanju od 15 dana, **od**

25. ožujka do 9. travnja 2013. godine. Na javnu raspravu pristiglo je ukupno 158 komentara, od čega 11 općih i 147 komentara na pojedinačne članke nacrtu prijedloga zakona. Od toga su 23 komentara prihvaćena, 9 komentara prihvaćeno je djelomično, dok je odbijeno 124 komentara. Jedan komentar pristigao je izvan roka, a jedan komentar nije sadržajno bio vezan uz nacrt prijedloga zakona.

Osim javne objave Nacrta prijedloga Zakona na Internet stranicama, **26. ožujka 2013.** godine održana je Konferencija „Profesionalna rehabilitacija – Izazovi i mogućnosti“ u Hotelu International, Zagreb, u organizaciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i pod pokroviteljstvom Ministarstva rada i mirovinskoga sustava. Sadržaj konferencije bio je vezan uz predložena područja izmjena vezana uz donošenje novog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom: uvođenje jedinstvene definicije profesionalne rehabilitacije i invaliditeta, metodologije vještačenja i jedinstvenog tijela vještačenja za sve osobe s invaliditetom; poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom i poboljšanje kvotnog sustava zapošljavanja te njegovo proširenje na privatni sektor; uspostavu regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju; usklađivanje zakonskih propisa i prava za osobe s invaliditetom u različitim sustavima.

Najavljene novosti i izmjene predstavljene su javnosti i izvan formalnog razdoblja savjetovanja. Tako su predstavljene i u sljedećim gradovima:

- Rijeka, **22. ožujka 2013.** (više na poveznici*, [ovdje](#)),
- Split, **22. travnja 2013.** (više na poveznici*, [ovdje](#)) te
- Zadar, **16. i 17. svibnja 2013.** u okviru 9. Međunarodnog skupa o profesionalnoj rehabilitaciji (više na poveznici*, [ovdje](#)).

(* svi članci s navedenih poveznica su dostupni u PDF formatu kao prilog **8 F**)

6. PREPORUČENA OPCIJA

Temeljem provedenog savjetovanja, a budući da je potrebno u značajnijem obimu izmijeniti postojeće odredbe Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, predlaže se **opcija 4.**, odnosno **izrada potpuno novog zakonskog rješenja.** Prema predloženim izmjenama bit će potrebno intervenirati u druge propise - Zakon o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04, 92/05, 43/07, 79/07, 35/08, 40/10, 121/10, 130/10, 139/10, 61/11, 114/11, 76/12) te odredbe vezane uz posebni doprinos za osobe s invaliditetom iz Zakona o doprinosima („Narodne novine“, broj 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12).

Također, usporedbom opcija jasno je kako bi za svaku od opcija bilo potrebno izdvojiti značajnija, ali podjednaka sredstva za uspostavu kvalitetnog sustava profesionalne rehabilitacije, no koristi u smislu kvalitetnog rješavanja procesa rehabilitacije te podrške i ostvarivanja prava prilikom zapošljavanja, moguće je urediti jedino normativnim rješenjem (Zakonom i pripadajućim pravilnicima).

Financijski učinak profesionalne rehabilitacije vrlo je teško pratiti s obzirom na probleme navedene u uvodnom dijelu. **16. travnja 2013.** Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom predstavio je **prvu studiju učinkovitosti i troškova profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom.** Prema navedenoj studiji pokazalo se da je korist profesionalne (radne) rehabilitacije u odnosu na ukupne troškove značajna čak i za osobe koje ostvaruju 70% prosječne bruto plaće, jer bi se za takve osobe troškovi rehabilitacije pokrili plaćenim porezima i doprinosima već nakon dvije do tri godine rada.

Ovisno o promatranom scenariju, ukupna na danas preračunata buduća vrijednost koristi profesionalne (radne) rehabilitacije iznosi od najmanjih 170 do čak najviših 325 tisuća kuna u slučaju neisplaćivanja pomoći tijekom zaposlenosti, odnosno od 131 do 273 tisuće kuna u slučaju isplaćivanja pomoći dok je osoba s invaliditetom u radnom odnosu (članak dostupan u PDF formatu kao **prilog 8 F**). Preostali učinci obuhvaćeni su troškovima koji proizlaze iz mirovinskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za potrebe mjera aktivne politike zapošljavanja te potpora koje dodjeljuje Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (**prilozi 8 A, 8 B i 8 C**).

7. PRAĆENJE PROVEDBE I EVALUACIJA

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava izdaje dozvole za rad centara za profesionalnu rehabilitaciju te vrši upravni nadzor, a stručni nadzor vrši Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u nastavku: Fond). Jedinice lokalne i područne samouprave (u nastavku: JLPS) su-osnivaju centre za profesionalnu rehabilitaciju (u nastavku: centri; za početak 4 centra na regionalnoj razini) uz financijsku potporu sredstava Državnog proračuna namjenski izdvojenih za rad centara. JLPS mogu prepustiti svoj udio drugoj pravnoj osobi prema modelu javno-privatnog partnerstva.

Do sada nisu bili prikupljeni cjeloviti podaci, već podaci navedeni u **Prilozima 8 A, 8 B i 8 C**. Po uvođenju sustavne profesionalne rehabilitacije te sustavne procjene i praćenja osoba s invaliditetom bit će moguće pratiti sljedeće podatke:

OSNOVNI POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	PRAĆENJE	VREMENSKI OKVIR
broj osnovanih centara za profesionalnu rehabilitaciju te broj zaštitnih radionica i ostalih oblika uključivanja osoba s invaliditetom u sustav rada	jedinice lokalne i područne samouprave, Fond	od 2015. – mjesečna izvješća
broj osoba vještačenih u jedinstvenom tijelu vještačenja	tijelo vještačenja	
broj osoba upućenih na profesionalnu rehabilitaciju	tijelo vještačenja, centri za profesionalnu rehabilitaciju, Fond	
broj osoba koje su uključene u profesionalnu rehabilitaciju	centri za profesionalnu rehabilitaciju, Fond	
broj osoba koje su završile proces rehabilitacije	centri za profesionalnu rehabilitaciju, Fond	
broj osoba uključenih u tržište rada po ostvarenoj rehabilitaciji	Fond	
broj poslodavaca koji zapošljavaju OSI	Fond, HZMO	
broj poslodavaca koji koriste potpore Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje OSI	Fond	
sredstva utrošena za profesionalnu rehabilitaciju	centri za profesionalnu rehabilitaciju	od 2015. – mjesečna i godišnja financijska izvješća

8. PRILOZI

• Mišljenja na Nacrt prijedloga iskaza o procjeni učinka propisa, temeljem članka 17. Zakona o procjeni učinaka propisa:

Ministarstvo, klasa, urudžbeni broj i datum nastanka dokumenta	Primjedbe/prijedlozi
Ministarstvo financija	011-01/13-01/131 513-05-0113-2
Nema primjedbi/prijedloga	

	18. ožujka 2013.	
Ministarstvo gospodarstva	011-01/13-01/100 526-02-02-02/5-13-2 20. ožujka 2013.	Nema primjedbi/prijedloga
Ministarstvo socijalne politike i mladih	011-01/13-11/8 519-01/5-13-8 25. ožujka 2013.	Nema primjedbi/prijedloga
Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	011-01/13-01/106 517-04-13-2 21. ožujka 2013.	Nema primjedbi/prijedloga
Ministarstvo zdravlja	011-02/13-06/95 534-10-1-1/1-13-3 28. ožujka 2013.	<p>(1) Pri opisivanju trenutne situacije, pod 1. Problem, istaknuto je da su zakoni koji reguliraju predmetnu materiju, odnosno Zakon o mirovinskom osiguranju te Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom u manjem opsegu u nadležnosti Ministarstva zdravlja u pogledu vještačenja odnosno medicinskih procjena, na što je Ministarstvo zdravlja dalo mišljenje da se navedena pitanja, u okviru spomenutih propisa nalaze u nadležnosti Ministarstva rada i mirovinskoga sustava. Prijedlog prihvaćen – Problem opisan preciznije.</p> <p>(2) Daje se mišljenje da je potrebno izvršiti procjenu vezanu uz razliku u sredstvima koja su do sada dobivana uplatom posebnog doprinosa (...) te sredstvima koja će se dobivati ako se uvede spomenuta novčana naknada. Prijedlog nije prihvaćen – namjera uvođenja novčane naknade nije stvaranje prihoda, već poticaj na što veće zapošljavanje osoba s invaliditetom te će se, sukladno Zakonu o proračunu (Narodne novine, broj 87/2008, 136/2012), također uplaćivati u Državni proračun, kao i sredstva posebnog doprinosa čija je namjena bila upravo poticanje na zapošljavanje osoba s invaliditetom. Istovremeno, nije moguće predvidjeti koliko će se sredstava uplatiti u proračun, zbog toga što nije moguće predvidjeti koji broj ili postotak poslodavaca neće poštovati zadanu kvotu, što je osnovna varijabla za navedenu procjenu.</p>

• **Popis poveznica na javnu raspravu:**

1. [Savjetovanje o Nacrtu prijedloga iskaza o procjeni učinaka prijedloga Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom](#)
2. [Javna rasprava o nacrtu prijedloga Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom s analizom komentara](#)

8 A Izvješće Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o uključivanju osoba s invaliditetom u postupke profesionalne rehabilitacije, profesionalnog usmjeravanja i mjere aktivna politike zapošljavanja do 31. 10. 2012. godine.

8 B Podaci o postupku za ostvarivanje prava koja se s osnove invalidnosti i tjelesnog oštećenja ostvaruju u nadležnosti Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje te stanje na datum 31. listopada 2012. godine.

8 C Podaci o utrošku sredstava za 2010. te 2011. godinu te postupak ostvarivanja prava na poticaje iz nadležnosti Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

8 D Analiza komentara Nacrta prijedloga iskaza

8 E Zaključci okruglog stola

8 F Članci vezani uz predstavljanje Nacrta prijedloga Zakona